

Súd: Okresný súd Humenné
Spisová značka: 1T/189/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8315010604
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Varga
ECLI: ECLI:SK:OSHE:2016:8315010604.1

Uznesenie

Okresný súd Humenné, samosudcom JUDr. Vladimírom Vargom, v trestnej veci vedenej proti obvinenému N. H., pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, 3 písm. b) Trestného zákona, o obžalobe prokurátora Okresnej prokuratúry Humenné, sp. zn. 2 Pv 340/14/7702-32 zo dňa 26.11.2015, takto

rozhodol:

Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, súd obžalobu prokurátora Okresnej prokuratúry Humenné sp. zn. 2 Pv 340/14/7702-32 zo dňa 26.11.2015, odmieta a vracia vec prokurátorovi.

odôvodnenie:

Prokurátor podal obžalobu na obvineného pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorý mal spáchať tak, že ako otec mal. E.E. H. H., R.. XX.XX.XXXX, O. K.. Q. H., R.. XX.XX.XXXX, aj napriek tomu, že mu povinnosť prispievať na výživu detí vyplýva priamo zo zákona o rodine a uznesením Okresného súdu Humenné sp. zn. 19P/32/2014 zo dňa 06.02.2014 bol zaviazaný prispievať na výživu každého dieťaťa sumou rovnajúcou sa 30 % zo životného minima na nezaopatrené maloleté dieťa do rúk matke detí U. H., T. Č. H., pričom uvedená výška výživného bola určená aj rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 10P/91/2014 zo dňa 13.05.2014 od 01.02.2013 až doposiaľ si v Snine na území Slovenskej republiky a na iných miestach v zahraničí túto svoju povinnosť úmyselne riadne neplní aj napriek tomu, že vzhľadom na svoje možnosti a schopnosti na výživu detí prispievať môže, a tak za uvedené obdobie dlhuje na výživnom sumu najmenej 1 731,52 eur.

Pre tento skutok bolo obvinenému vznesené obvinenie uznesením povereného príslušníka PZ Obvodného oddelenia PZ Snina ČVS: ORP-445/SV-HE-2014 zo dňa 19.06.2014.

Aj keď úprava konania proti ušlému je systematicky zaradená do tretej časti Trestného poriadku upravujúcej súdne konanie - piaty diel siedmej hlavy (osobitné spôsoby konania) tretej časti (súdne konanie) TP - konanie proti ušlému možno viesť v ktoromkoľvek štádiu trestného stíhania.

Súd preskúmal podanú obžalobu a z obsahu spisu aj konanie, ktoré podaniu obžaloby predchádzalo, a zistil, že vyšetrovateľ PZ podaním zo dňa 12.10.2015 požiadal o ustanovenie obhajcu z dôvodu nutnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Vyšetrovateľ v odôvodnení spomínanej žiadosti uvádza, že previerkou bolo zistené, že obvinený sa dlhodobo zdržiava na území Cypru v meste Larnaka a následne v meste Dhekelia, avšak adresu nechcel uviesť a doručovaciu adresu uviedol do miesta bydliska svojich rodičov na Cypre. Podarilo sa mu doručiť uznesenie o stíhaní, predvolanie, poučenie o účinnej lúťosti a výšku dlžného výživného, z ktorého uhradil iba dva mesiace a následne už s vyšetrovateľom PZ nekomunikoval. Na obvineného bol Okresným súdom Humenné vydaný príkaz na zatknutie sp. zn. 0Tp/232/2014 zo dňa 05.09.2014.

Na základe žiadosti vyšetrovateľa sudca pre prípravné konanie ustanovil obvinenému obhajcu JUDr. Slavomíra Hrubíša.

Na tomto mieste súd upozorňuje na zákonné predpoklady konania proti ušlému:

Podľa § 358 ods. 1 TP, konanie podľa ustanovení tohto dieľu možno vykonať proti tomu, kto sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva (ďalej len „ušlý“).

Podľa doteraz rešpektovanej judikatúry, osoba sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine najmä vtedy, ak opustila územie Slovenskej republiky, prípadne ak sa zdržiava v cudzine v tomto úmysle. Samotný pobyt v cudzine ale nie je dôvodom pre konanie proti ušlému. Musí byť zistený motív, t.j. snaha utiecť alebo vyhnúť sa trestnému stíhaniu. Pre vyhýbanie sa v tomto zmysle nie je rozhodujúce, či ide o štátneho občana republiky, cudzinca alebo osobu bez štátnej príslušnosti (porov. k tomu aj R 38/1995).

Zákonnosť či nelegalita pobytu v cudzine nie je dôvodom pre záver o vyhýbanie sa trestnému konaniu. Vietť konanie proti ušlému v takom prípade prichádza do úvahy až vtedy, ak nie je možné podľa medzinárodných zmlúv cudzí štát požiadať o prevzatie trestného stíhania toho, kto sa pobytom v cudzine vyhýba trestnému stíhaniu za trestný čin spáchaný na území republiky, alebo ak nie sú dané dôvody pre odovzdanie trestnej veci do cudziny, a ak neprichádza do úvahy ani jeho vyžiadanie z cudziny alebo odovzdanie z iného členského štátu Európskej únie do Slovenskej republiky.

Konanie proti ušlému bude namieste vtedy, ak nie je známe, kde sa obvinený v cudzine zdržiava (komentár k Trestnému rádu ČR - podmienky konania proti ušlému - zdroj: <<http://www.beck-online.cz>>)

Konanie proti ušlému je upravené v piatom diele Trestného poriadku (§ 358 a nasl.). Podľa § 358 ods. 1 Tr. por. sa môže konať podľa ustanovení tohto dieľu proti tomu, kto sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva. Samotný pobyt obvineného v cudzine bez ohľadu na to, či je legálny alebo nie, nespĺňa podmienky na začatie trestného konania proti ušlému. Z okolností prípadu musí zároveň vyplývať snaha obvineného vyhýbať sa tak trestnému konaniu, pričom nie je nevyhnutné, aby sa obvinený počas pobytu v cudzine aj skrýval. Ďalšou podmienkou konania proti ušlému je, že obvineného nie je možné vyžiadať z cudziny ani jeho trestnú vec odovzdať na trestné stíhanie do cudziny (z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu Žilina sp.zn. 3Tos/84/2011 zo dňa 24.8.2011).

Z vyššie citovaného je teda zrejmé, že ide o výnimočný postup, ktorý je možné uplatniť len vtedy, ak nie je možné zabezpečiť osobnú účasť obvineného v trestnom konaní, ktorý sa vyhýba trestnému konaniu buď pobytom v cudzine, alebo tým, že sa skrýva, inými prostriedkami tohto zákona (TP), ktoré sú určené na tento účel (predvolaním a predvedením - § 120, zadržaním - § 85 - § 86, vzatím do väzby - § 72 či príkazom na zatknutie - § 73). Nepochybne k týmto prostriedkom je potrebné priradiť aj vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu (EZR) podľa § 5 zákona č. 154/2010 Z. z., o európskom zatýkacom rozkaze, ale najmä využitie nástrojov Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie

Vyšetrovateľ však vykonal konanie proti ušlému aj napriek tomu, že poznal adresu, na ktorej sa obvinený zdržiava a s obvineným viedol pomerne rozsiahlu e-mailovú komunikáciu i napriek tomu, že účastník tejto komunikácie vystupujúci pod označením N.. H.@..P. podľa všetkého komunikoval s vyšetrovateľom bez zaručeného elektronického podpisu.

Súd upozorňuje, že o splnení podmienok na konanie proti ušlému rozhodne ten orgán činný v trestnom konaní, ktorý koná vtedy, keď vyhýbanie sa trestnému stíhaniu pobytom v cudzine alebo skrývaním sa vyjde najavo - spravidla vyšetrovateľ, a to buď z vlastnej iniciatívy alebo na základe pokynu prokurátora.

Vyššie uvedené znamená, že zodpovednosť za posúdenie podmienok umožňujúcich vykonať „konanie proti ušlému“ je na vyšetrovateľovi, ktorý požiadal o ustanovenie obhajcu obvinenému pre dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. e) TP.

Z obsahu spisu je zrejmé, že vyšetrovateľ ani prokurátor nepožiadali príslušný justičný orgán krajiny, v ktorej bol zistený legálny pobyt obvineného, o právnu pomoc, na základe ktorej by obvinenému boli doručené písomnosti.

Súd uvádza, že neboli splnené podmienky pre konanie podľa § 358 a násl. TP, „konanie proti ušlému“. Obvinený sa neskryva, obvinený dokonca s povereným príslušníkom komunikuje a jeho pobyt je známy, zdržiava sa na území členskej krajiny EÚ.

I. Charakteristickou črtou konania proti ušlému je to, že orgánom činným v trestnom konaní, resp. súdu nie je obvinený k dispozícii, a to z dôvodu jeho neprítomnosti na území Slovenskej republiky, alebo vzhľadom na to, že jeho pobyt nie je týmto orgánom známy. Ide o osobitný spôsob konania proti osobe, ktorú nemožno postaviť pred súd, pretože sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva.

II. Konanie proti ušlému, ktoré do značnej miery obmedzuje princípy spravodlivého procesu, preto musí byť vykonané iba na základe ústavnej zásady vyslovenej v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a nielen preto, aby vec bola urýchlene skončená.

III. Je povinnosťou súdu a rovnako ostatných orgánov činných v trestnom konaní v priebehu celého trestného stíhania skúmať, či dôvody konania proti ušlému stále trvajú. Pokiaľ sa konalo proti ušlému a dôvody pre také konanie kedykoľvek pred skončením trestného stíhania odpadnú, opätovne sa vec prejedná v potrebnom rozsahu podľa všeobecných ustanovení Trestného poriadku. (R 21/2010)

V základných zásadách trestného konania uvedených v § 2, najmä v odseku 9, je upravená zásada práva na obhajobu. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. Právo na obhajobu upravuje aj čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane, keďže prokurátor disponuje značnými personálnymi a materiálnymi prostriedkami pre svoju činnosť žalobcu v trestnom konaní.

Právo na obhajobu zahŕňa:

- právo na osobnú obhajobu (§ 34 ods. 1),
- právo nechať sa obhajovať obhajcom, ktorým môže byť len advokát ako osoba znalá práva (§ 34 ods. 1, § 36 ods. 1),
- právo na povinnú obhajobu, t.j. Trestný poriadok upravuje prípady, keď obvinený musí mať obhajcu, a to aj proti jeho vôli (§ 37, 38),
- povinnosť orgánov činných v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému a okolnosti svedčiace v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávať dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivo rozhodnúť (§ 2 ods. 10),
- povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu poučiť obvineného o práve na obhajobu a poskytnúť mu plnú možnosť na jeho uplatnenie (§ 34 ods. 4).

Podľa názoru súdu nevyužitím všetkých prostriedkov na doručenie písomností obvinenému dochádza k porušeniu najdôležitejšej zložky práva na obhajobu - a to na obhajobu osobnú (§ 34 ods. 1 TP).

Z obsahu spisu nevyplýva postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby využili nástroje Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, vypracovaný Radou v súlade s článkom 34 Zmluvy o Európskej únii, a 16. októbra 2001 bol v Luxemburgu prijatý Protokol k Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, vypracovanému Radou v súlade s článkom 34 Zmluvy o Európskej únii (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky v zbierke zákonov pod č. 572/2006 Z. z.).

Výsledkom využitia nástrojov Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, mohlo byť doručenie písomností obvinenému do vlastných rúk, prípadne aj jeho vypočutie (čl. 5 Dohovoru).

Až na podklade výsledkov žiadosti o právnu pomoc, by mohlo byť rozhodnuté o ďalšom procesnom postupe.

Z obsahu spisu nevyplývajú žiadne prekážky, pre ktoré obvineného nie je možné vyžiadať z cudziny ani jeho trestnú vec odovzdať na trestné stíhanie do cudziny (napríklad Článok 3 bod 1. Rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupo odovzdávania osôb medzi

členskými štátmi stanovuje, že vykonanie európskeho zatykača musí byť odmietnuté, ak sa na trestný čin, ktorý je dôvodom zatykača, vzťahuje amnestia vo vykonávajúcom členskom štáte, pričom tento štát má právomoc stíhať trestný čin podľa svojho vlastného trestného práva. Článok 3 bod 3 rámcového rozhodnutia stanovuje, že vykonanie európskeho zatykača musí byť odmietnuté, ak osoba, na ktorú je vydaný európsky zatykač, sa nemôže vzhľadom na svoj vek považovať za trestnoprávne zodpovednú za činy, ktoré sú dôvodom zatykača podľa právnych predpisov vykonávajúceho štátu).

Takouto prekážkou môže byť len oficiálna odpoveď (resp. rozhodnutie) príslušného justičného orgánu štátu, v ktorom bol zistený pobyt obvineného.

Ak vykonanie hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky, je dôvodom dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. d) TP - tak súd je povinný v prípade, že prípravné konanie trpí vyššie uvedenou vadou - orgán činný v trestnom konaní rozhodol o tom, že sa bude viesť konanie podľa § 358 a nasl. TP, i keď na to neboli splnené zákonné podmienky - podanú obžalobu odmietnuť a vec vrátiť prokurátorovi, pre závažné procesné chyby spočívajúce najmä v porušení ustanovení zabezpečujúcich práva obhajoby.

Pokiaľ by totiž súd prijal obžalobu, ktorá je výsledkom takéhoto prípravného „konania proti ušlému“, sám by vylúčil možnosť vykonať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného, nakoľko nebude splnená podmienka uvedená v § 252 ods. 2 písm. b) TP - obžalovaný mal možnosť vyjadriť sa o skutku, ktorý je predmetom obžaloby, pred orgánom činným v trestnom konaní a boli dodržané ustanovenia o vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní a obvinený bol upozornený na možnosť preštudovať spis a urobiť návrhy na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania.

V prípade prijatia obžaloby súd by tak musel byť:

- 1/ zabezpečiť účasť obvineného na hlavnom pojednávaní alebo jeho výsluch prostriedkami, ktoré v prípravnom konaní nevyužili orgány činné v trestnom konaní, alebo
- 2/ rovnako ako prípravné konanie, viesť aj konanie pred súdom, ako konanie proti ušlému (i keď na to zjavne nie sú splnené procesné podmienky).

Súd konštatuje, že vo viacerých trestných veciach ide o opakovaný postup orgánov činných v trestnom konaní (kedy je známy pobyt obvineného v inej členskej krajine EÚ), pričom je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní v priebehu celého trestného stíhania skúmať, či dôvody konania proti ušlému existujú, s poukazom na to, že konanie proti ušlému, ktoré do značnej miery obmedzuje princípy spravodlivého procesu, preto musí byť vykonané iba na základe ústavnej zásady vyslovenej v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a nielen preto, aby vec bola urýchlene skončená (viď R 21/2010).

V neposlednom rade súd upozorňuje na obsah ustanovenia § 5 ods. 6 zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze, podľa ktorého európsky zatýkací rozkaz vydaný na účely vyžiadania odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody, ak bol rozsudok vydaný v konaní proti ušlému alebo v jeho neprítomnosti, musí okrem údajov uvedených v odseku 5 obsahovať údaje o spôsobe zaistenia práv obhajoby obvineného v konaní.

Vyššie uvedené neznamená nič iné než to, že v prípade odsúdenia obvineného rozsudkom vydaným v konaní proti ušlému bude musieť štát pôvodu (členský štát, ktorého justičný orgán vydal európsky zatýkací rozkaz), teda Slovenská republika, v prípadnom európskom zatýkacom rozkaze vydaným na účely vyžiadania odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody, uviesť aj údaje o spôsobe zaistenia práv obhajoby obvineného v konaní - a tieto budú podrobené revízii justičným orgánom štátu, ktorý bude rozhodovať o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu.

Možno sa len stotožniť so správnym právnym názorom vyšetrovateľa (čl. 63 - rub), ktorý presne vymedzil podmienky, za ktorých možno konať proti ušlému; naopak súd sa nestotožňuje s pokynom dozorujúceho prokurátora (čl. 71), ktorý považuje „za najvhodnejšie v záujme ukončenia veci konanie podľa § 358 Tr. por.“

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu môže podľa § 241 ods. 4 Trestného poriadku, prokurátor aj obvinený podať sťažnosť do troch dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Humenné. Sťažnosť má odkladný účinok.